

قانون جدید چک

مشمول بر مجموعه مقررات قانون تجارت
در ارتباط با «برات - سفته و چک»

تاریخ
این قانون نوشته شد

۱۳۷۸

چاپ پنجم

بانیان رفاه کارگران
شعبه

۱۷۸۳۳۳

ریال

این چک مبلغ بیست و یک میلیارد و چهار صد میلیون ریال تمام
از طرف تأمین اجتماعی بابت سود سپرده‌های بلندمدت سال ۱۳۷۲

۲۵

۲۱,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

با اهتمام: غلامحسین دوانی
عضو انجمن حسابداران خبره ایران

قانون جدید چک

و مفادی از قانون تجارت در ارتباط با: ^{۴۰۶۱}

برات، سفته و چک

با آخرین اصلاحات مورخ

چاپ پنجم: ۱۳۷۸

باهتمام: غلامحسین دوانی

عضو انجمن حسابداران خبره ایران

ایران. قوانین و احکام
قانون جدید چک: مشتمل بر مجموعه مقررات قانون تجارت در ارتباط با برات - سفته و چک/ باهتامام غلامحسین
دوانی - تهران: کیومرث، ۱۳۷۸.

ISBN 964 - 6266 - 02 - 7 ریال ۲۵۰۰

GH. Davani. Chegue
[i . e. cheque] Law.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار).
پشت جلد به انگلیسی:

چاپ پنجم.
۱. چک - قوانین و مقررات - ایران. ۲. برات - قوانین و مقررات - ایران. ۳. برات ارزی - قوانین و
مقررات - ایران. الف. دوانی، غلامحسین، ۱۳۳۲ - ، گردآورنده. ب. عنوان.
۳۴۶/۵۵-۹۶ KMH ۹۳۹ / ۱۲۸
۱۳۷۸
م ۱۳۶۵۵ - ۷۷

انتشارات کیومرث

تهران، خ انقلاب، مقابل دانشگاه تهران - پلاک ۱۳۳۸، طبقه
زیرزمین - تلفن ۶۴۱۴۴۹۲ صندوق پستی ۱۱۳ - ۱۳۵۴۵

قانون جدید چک و

مقررات برات، سفته و چک

به اهتمام: غلامحسین دوانی

چاپ پنجم

تیراژ: ۳۳۰۰ نسخه

چاپخانه: احمدی

کلیه حقوق برای نگارنده محفوظ است.

قیمت: ۲۵۰ تومان

شابک ۷-۰۲-۶۲۶۶-۹۶۴-۰۲-۷ ISBN: 964 - 6266 - 02 - 7

مقدمه

پیدایش سرمایه‌داری و جریان تبادل پولی در قرن پانزدهم در ایتالیا که مظهر سوداگری زمان بود موجبات پیدایش چک را بعنوان یک وسیله مبادله پولی بوجود آورد که سرانجام در قرن هفدهم چک در هلند و سپس انگلستان رواج و اهمیت قابل توجهی در معاملات تجاری یافت بطوریکه امروزه در کشورهای توسعه یافته سرمایه‌داری چک بعنوان وسیله اصلی نقش پول را بازی می‌کند. بدیهی است با توجه به نقش سرمایه در بازار کار ایران و چگونگی نضج این سرمایه که حامل عقب‌ماندگی تاریخی میباشد اسباب و ابزار این نقش نیز شکل نگرفت و بهمین علت اگرچه تأسیس نخستین بانک در ایران در سال ۱۲۶۶ صورت گرفته اما متأسفانه نقش چک بعنوان وسیله پولی در ایران هنوز شکل اصولی خود را پیدا نکرده است. از طرف دیگر واگذاری بدون ضابطه دسته‌چک با افراد فاقد صلاحیت که موجبات کلاهبرداری و صدور چک بلامحل را فراهم نموده بودند اعتبار چک را تحت تأثیر قرار داد. بدیهی است هرگونه کاهش اعتبار چک موجبات اهمیت پول نقد را فراهم خواهد ساخت که نگهداری و تبادل پول نقد باعث رشد نقدینگی و معضلات خاص خود می‌باشد. بهمین علت قانونگذار پس از یک وقفه طولانی مجدداً قانون چک مصوب تیرماه ۱۳۵۵ را مورد اصلاح قرار داد و اصلاحیه اخیر مجلس بمنظور

اعاده اعتبار اصلی چک از ۱۳۷۲/۹/۱۷ باجرا درآمده است. با توجه به اینکه این اصلاحیه در ارتباط با چک‌هایی که قبل از آن نیز صادر شده دارای وجاهت قانونی گردیده در این مجموعه سعی شده تا ضمن تلفیق اصلاحیه و قانون قبلی یک مجموعه قابل استفاده در اختیار خوانندگان محترم قرار داده شود. از طرف دیگر نظر باینکه بخشی از قانون تجارت ایران مقررات و ضوابط خاصی را برای برات، سفته و چک اعلام داشته در فصول پایانی کتاب موادی از قانون تجارت که در ارتباط با این اسناد بهادار بوده درج گردیده است. همچنین بمنظور راهنمایی بیشتر خوانندگان نکات مهم قانون چک در ارتباط با صادرکننده چک و ظهرو نویسان بطور خلاصه در یک فصل جداگانه ارائه گردیده است. انتقادات خوانندگان محترم موجبات تشکر نگارنده و کوشش در تدوین چاپهای بعدی خواهد شد. جا دارد از هیئت مدیره محترم بانک رفاه کارگران که در چاپ مجدد کتاب مرا یاری دادند سپاسگزاری نمایم.

در خاتمه لازم می‌داند از آقای محمد حسن پورنعمتی که زحمت ویراستاری کتاب را بر عهده داشته‌اند سپاسگزاری و قدردانی نمایم.

غلامحسین دوانی

عضو انجمن حسابداران خبره ایران

عضو انجمن حسابداران مدیریت امریکا

فهرست مطالب

صفحه	شرح
	مقدمه
۱	قانون چک
۱۷	مفادی از مواد قانون تجارت راجع به برات
۵۵	موادی از قانون تجارت راجع به سفته
۵۷	موادی از قانون تجارت راجع به چک
۶۸	نکات مهم در ارتباط با قانون جدید چک

متن کامل قانون جدید چک

مصوب تیرماه ۱۳۵۵ و اصلاحیه مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۱
مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۴۱۸۹ مورخ ۷۲/۹/۱

ماده ۱

ماده یک: انواع چک عبارت است از:

- ۱- چک عادی، چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و دارنده آن تضمینی جز اعتبار صادرکننده آن ندارد.
- ۲- چک تأییدشده، چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و توسط بانک محال علیه پرداخت وجه آن تأیید می شود.
- ۳- چک تضمین شده، چکی است که توسط بانک به عهده همان بانک به درخواست مشتری صادر و پرداخت وجه آن توسط بانک تضمین می شود.
- ۴- چک مسافرتی، چکی است که توسط بانک صادر و

وجه آن در هر یک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می‌گردد.

ماده ۲

چک‌های صادر عهده بانک‌هایی که طبق قوانین ایران در داخل کشور دایر شده یا می‌شوند همچنین شعب آنها در خارج از کشور در حکم اسناد لازم‌الاجراء است و دارنده چک در صورت مراجعه به بانک و عم دریافت تمام یا قسمتی از وجه آن به علت نبودن محل و یا به هر علت دیگری که منتهی به برگشت چک و عدم پرداخت گردد می‌تواند طبق قوانین و آئین‌نامه‌های مربوط به اجرای اسناد رسمی وجه چک یا باقیمانده آن را از صادرکننده وصول نماید.

برای صدور اجرائیه دارنده چک باید عین چک و گواهی‌نامه مذکور در ماده ۳ و یا گواهی‌نامه مندرج در ماده ۳ و یا گواهی‌نامه مندرج در ماده ۴ را به اجرای ثبت اسناد محل تسلیم نماید.

اجراء ثبت در صورتی دستور اجرا صادر می‌کند که مطابقت امضای چک با نمونه امضای صادرکننده در بانک از طرف بانک گواهی شده باشد.

دارنده چک اعم است از کسی که چک در وجه او صادر گردیده یا به نام او پشت‌نویسی شده یا حامل چک (در مورد

چکهای در وجه حامل) یا قائم مقام قانونی آنان.

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۲ قانون اصلاح موادی از قانون
صدور چک مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی

ماده واحده - متن زیر بعنوان تبصره به ماده ۲ قانون اصلاح
موادی از قانون صدور چک مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ مجلس
شورای اسلامی الحاق می گردد.

تبصره - دارنده چک می تواند محکومیت صادرکننده را
نسبت به پرداخت کلیه خسارات و هزینه های وارد شده که
مستقیماً و بطور متعارف در جهت وصول طلب خود از
ناحیه وی متحمل شده است، اعم از آنکه قبل از صدور
حکم یا پس از آن باشد، از دادگاه تقاضا نماید، در صورتیکه
دارنده چک جبران خسارت و هزینه های مزبور را پس از
صدور حکم درخواست کند، باید درخواست خود را
به همان دادگاه صادرکننده حکم تقدیم نماید.

مصوبه فوق که مورد تعارض میان مجلس و شورای
نگهبان قرار گرفته بود، در اجرای اصل یکصد و دوازدهم
قانون اساسی در جلسه روز شنبه مورخ دهم خردادماه
یکهزار و سیصد و هفتاد و شش مجمع تشخیص مصلحت

نظام، مطرح شد و عیناً به تصویب رسید.

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام - اکبر هاشمی رفسنجانی

ماده ۳

صادرکننده چک باید در تاریخ صدور معادل مبلغ چک در بانک محال علیه محل (نقد یا اعتبار قابل استفاده) داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که به اعتبار آن چک صادر کرده بصورتی از بانک خارج نماید یا دستور عدم پرداخت وجه چک را بدهد و نیز نباید چک را بصورتی تنظیم نماید که بانک به عللی از قبیل عدم مطابقت امضاء یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات چک و امثال آن از پرداخت وجه چک خودداری نماید.

هرگاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد، بانک به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد.

ماده ۴

هرگاه وجه چک به علتی از علل مندرج در ماده ۲ پرداخت نگردد بانک مکلف است در برگ مخصوصی که مشخصات چک و هویت و نشانی کامل صادرکننده در آن ذکر شده باشد علت یا علل عدم پرداخت را صریحاً قید و آن را امضا و مهر نموده و به دارنده چک تسلیم نماید.

در برگ مزبور باید مطابقت امضاء صادرکننده با نمونه امضاء موجود در بانک (در حدود عرف بانکداری) و یا عدم مطابقت آن از طرف بانک تصدیق شود.

بانک مکلف است به منظور اطلاع صادرکننده چک فوراً نسخه دوم این برگ را به آخرین نشانی صاحب حساب که در بانک موجود است ارسال دارد.

در برگ مزبور باید نام و نام خانوادگی و نشانی کامل دارنده چک نیز قید گردد.

ماده ۵

در صورتی که موجودی حساب صادرکننده چک نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد به تقاضای دارنده چک بانک مکلف است مبلغ موجود در حساب را به دارنده چک بپردازد و دارنده چک با قید مبلغ دریافت شده در پشت چک و تسلیم آن به بانک گواهینامه مشتمل بر مشخصات چک و مبلغی که پرداخت شده از بانک دریافت می نماید. چک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نگردیده بی محل محسوب و گواهینامه بانک در این مورد برای دارنده چک جانشین اصل چک خواهد بود.

در مورد این ماده نیز بانک مکلف است اعلامیه مذکور در ماده قبل را برای صاحب حساب ارسال نماید.

ماده ۶

بانکها مکلفند در روی هر برگ چک نام و نام خانوادگی صاحب حساب را قید نمایند.

ماده ۷

هر کس مرتکب تخلف مندرج در ماده ۳ گردد به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال و حسب مورد به پرداخت جزای نقدی معادل یک چهارم تمام وجه چک یا یک چهارم کسر موجودی هنگام ارائه چک به بانک محکوم خواهد شد.

ماده ۸

چکهایی که در ایران عهده بانکهای واقع در خارج کشور صادر شده و منتهی به گواهی عدم پرداخت شده باشند از لحاظ کیفری مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۹

در صورتی که صادرکننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری وجه چک را نقداً به دارنده آن پرداخته یا با موافقت شاکی خصوصی ترتیبی برای پرداخت آن داده باشد، یا موجبات پرداخت آن را در بانک محال علیه فراهم نماید

قابل تعقیب کیفری نیست.

در مورد اخیر بانک مذکور مکلف است تا میزان وجه چک حساب صادرکننده را مسدود نماید و به محض مراجعه دارنده و تسلیم چک وجه آن را بپردازد.

ماده ۱۰

هر کس با علم به بسته بودن حساب بانکی خود مبادرت به صدور چک نماید عمل وی در حکم صدور چک بی محل خواهد بود و به حداکثر مجازات مندرج در ماده ۷ محکوم خواهد شد و مجازات تعیین شده غیر قابل تعلیق است.

ماده ۱۱

جرایم مذکور در این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست و در صورتی که دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت ننماید دیگر حق شکایت کیفری نخواهد داشت. منظور از دارنده چک در این ماده شخصی است که برای اولین بار چک را به بانک ارائه داده است. برای تشخیص این که چه کسی اولین بار برای وصول وجه چک به بانک مراجعه کرده است بانکها مکلفند به محض مراجعه دارنده چک

هویت کامل و دقیق او را در پشت چک با ذکر تاریخ قید نمایند.

کسی که چک پس از برگشت از بانک به‌وی منتقل گردیده حق شکایت کیفری نخواهد داشت مگر آن‌که انتقال قهری باشد. در صورتی که دارنده چک بخواهد چک را به‌وسیله شخص دیگری به‌نماینده‌گی از طرف خود وصول کند و حق شکایت کیفری او در صورت بی‌محل بودن چک محفوظ باشد، باید هویت و نشانی خود را با تصریح نمایندگی شخص مذکور در ظهر چک قید نماید و در این صورت بانک اعلامیه مذکور در ماده ۳ و ۴ را به‌نام صاحب چک صادر می‌کند و حق شکایت کیفری او محفوظ خواهد بود.

تبصره

هرگاه بعد از شکایت کیفری شاکی چک را به‌دیگری انتقال دهد یا حقوق خود را نسبت به چک به‌هر نحو به‌دیگری واگذار نماید تعقیب کیفری موقوف خواهد شد.

ماده ۱۲

هرگاه قبل از صدور حکم قطعی شاکی گذشت نماید و یا این که متهم وجه چک و خسارات تأخیر تأدیه را نقداً

به دارنده آن پرداخت کند، یا موجبات پرداخت وجه چک و خسارات مذکور (از قرار صدی دوازده در سال از تاریخ ارائه چک به بانک) را فراهم کند یا در صندوق دادگستری یا اجراء ثبت تودیع نماید مرجع رسیدگی قرار موقوفی تعقیب صادر خواهد کرد.

صدور قرار موقوفی تعقیب در دادگاه کیفری مانع از آن نیست که آن دادگاه نسبت به سایر خسارات مورد مطالبه رسیدگی و حکم صادر کند.

هرگاه پس از صدور حکم قطعی شاکی گذشت کند و یا این که محکوم علیه به ترتیب فوق موجبات پرداخت وجه چک و خسارات تأخیر تأدیه و سایر خسارات مندرج در حکم را فراهم نماید، اجرای حکم موقوف می شود و محکوم علیه فقط ملزم به پرداخت مبلغی معادل یک سوم جزای نقدی مقرر در حکم خواهد بود که به دستور دادستان به نفع دولت وصول خواهد شد.

ماده ۱۳

صدور چک به عنوان تضمین یا تأمین اعتبار یا مشروط، وعده دار یا سفید امضاء ممنوع است. صادرکننده در صورت شکایت ذینفع و عدم پرداخت به مجازات حبس از شش ماه تا ۲ سال و یا جزای نقدی از یک صد هزار تا ده میلیون ریال

محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴

صادرکننده چک یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح به این که چک مفقود یا سرقت یا جعل شده و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرائم دیگری تحصیل گردیده می‌تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد. بانک پس از احراز هویت دستوردهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در صورت ارائه چک بانک گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم می‌نماید.

دارنده چک می‌تواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده شکایت کند و هرگاه خلاف ادعائی که موجب عدم پرداخت شده ثابت گردد دستوردهنده علاوه بر مجازات مقرر در ماده ۷ این قانون به پرداخت کلیه خسارات وارده به دارنده چک محکوم خواهد شد.

تبصره ۱

ذینفع در مورد این ماده کسی است که چک به نام او صادر یا ظهرنویسی شده یا چک به او واگذار گردیده باشد (یا چک در وجه حامل به او واگذار گردیده).

در موردی که ذینفع دستور عدم پرداخت می‌دهد بانک مکلف است وجه چک را تا تعیین تکلیف آن در مرجع رسیدگی یا انصراف دستوردهنده در حساب مسدودی نگهداری نماید.

تبصره ۲

دستوردهنده مکلف است پس از اعلام به بانک شکایت خود را به مراجع قضائی تسلیم و حداکثر ظرف مدت یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود را به بانک تسلیم نماید در غیر این صورت پس از انقضاء مدت مذکور بانک از محل موجودی به تقاضای دارنده چک وجه آن را پرداخت کند.

تبصره ۳

پرداخت چکهای تضمین شده و مسافرتی را نمی‌توان متوقف نمود مگر آنکه بانک صادرکننده ادعای جعل نماید. در این مورد نیز حق دارنده چک راجع به شکایت به مراجع قضائی طبق مفاد قسمت اخیر ماده ۱۴ محفوظ خواهد بود.

ماده ۱۵

دارنده چک می‌تواند وجه چک و ضرر و زیان خود را در دادگاه کیفری مرجع رسیدگی مطالبه نماید.

ماده ۱۶

رسیدگی به کلیه شکایات و دعاوی جزائی و حقوقی مربوط به چک در دادسرا و دادگاه تا خاتمه دادرسی، فوری و خارج از نوبت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۷

وجود چک در دست صادرکننده دلیل پرداخت وجه آن و انصراف شاکی از شکایت است مگر این که خلاف این امر ثابت گردد.

ماده ۱۸

در صورتی که وجه چک در بانک تأمین نشده باشد، مرجع رسیدگی مکلف است وجه الضمان نقدی یا ضمانتنامه بانکی (که تا تعیین تکلیف نهائی معتبر باشد) معادل وجه چک یا قسمتی از آن که مورد شکایت واقع شده از متهم اخذ نماید. هرگاه صادرکننده چک متعدد باشند مرجع تعقیب می تواند مبلغ وجه الضمان یا ضمانتنامه بانکی را به میزان مسئولیت هر یک از آنان و در صورت معلوم نبودن میزان مسئولیت بطور تساوی تقسیم نماید. در صورتی که یکی از متهمین معادل تمام مبلغ چک وجه الضمان یا ضمانتنامه بانکی داده باشد از بقیه متهمین

تأمین متناسب اخذ خواهد شد.

در موارد مذکور در ماده ۱۴ نیز حسب مورد در صورتی که وجه چک در بانک تأمین نشده باشد تا زمانی که دلائل و قرائن موجهی بر صحت ادعای صادرکننده چک یا ذینفع به دست نیامده مرجع رسیدگی تأمین فوق را اخذ خواهد کرد.

همچنین در صورتی که متهم برای پرداخت وجه چک درخواست مهلت نماید، مرجع رسیدگی در صورت اقتضاء می تواند با اخذ تأمین مناسب دیگر تا یک ماه به او مهلت دهد.

در این صورت اگر متهم ظرف مهلت مقرر وجه چک را نپردازد تأمین مزبور به وجه الضمان تبدیل خواهد شد.

تبصره

در صورتی که وجه الضمان یا ضمانت نامه مذکور در این ماده تودیع شده باشد تأمین خواسته از اموال متهم جایز نیست. در این صورت ضرر و زیان مدعی خصوصی از محل وجه الضمان یا ضمانت نامه باید پرداخت گردد.

ماده ۱۹

در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف

صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد، صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً مسئول پرداخت وجه چک بوده و اجرائیه و حکم ضرر و زیان براساس تضامن علیه هر دو صادر می شود. به علاوه امضاءکننده چک طبق مقررات این قانون مسئولیت کیفری خواهد داشت مگر این که ثابت نماید که عدم پرداخت مستند به عمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است که در این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده، از نظر کیفری مسئول خواهد بود.

ماده ۲۰

مسئولیت مدنی پشت نویسان چک طبق قوانین و مقررات مربوط کماکان به قوت خود باقی است.

ماده ۲۱

بانکها مکلفند کلیه حسابهای جاری اشخاصی را که بیش از یک بار چک بی محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی به صدور کیفرخواست شده باشد بسته و تا سه سال به نام آنها حساب جاری دیگری باز ننمایند.

مسئولین شعب هر بانکی که به تکلیف فوق عمل نمایند حسب مورد با توجه به شرائط و امکانات و دفعات و مراتب

جرم به یکی از مجازاتهای مقرر در ماده ۹ قانون رسیدگی به تخلفات اداری توسط هیأت رسیدگی به تخلفات اداری محکوم خواهند شد.

تبصره ۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سوابق مربوط به اشخاصی را که مبادرت به صدور چک بلامحل نموده‌اند به صورت مرتب و منظم ضبط و نگهداری نماید و فهرست اسامی این اشخاص را در اجرای مقررات این قانون در اختیار کلیه بانکهای کشور قرار دهد.

تبصره ۲

ضوابط و مقررات مربوط به محرومیت اشخاص از افتتاح حساب جاری و نحوه پاسخ به استعلامات بانکها به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت سه ماه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تنظیم و به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

ماده ۲۲

در صورتی که به متهم دسترسی حاصل نشود آخرین نشانی متهم در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی او محسوب

است و هرگونه ابلاغی به نشانی مزبور به عمل می آید مگر آن که متهم به ترتیب مقرر در تبصره ماده ۱۲۵ قانون آئین دادرسی کیفری نشانی دیگری تعیین کرده باشد.

هرگاه متهم حسب مورد به نشانی بانکی یا نشانی تعیین شده شناخته نشود یا چنین محلی وجود نداشته باشد گواهی مأمور به منزله ابلاغ اوراق تلقی می شود و رسیدگی بدون لزوم احضار متهم به وسیله مطبوعات ادامه خواهد یافت.

ماده ۲۲ قانون صدور چک مصوب خرداد ۱۳۴۴ نسخ می شود.

مفادی از مواد قانون تجارت در ارتباط با
برات - فته طلب (سفته) و چک

فصل اول - برات
مبحث اول - صورت برات

ماده ۲۲۳

برات علاوه بر امضاء یا مهر برات دهنده باید دارای
شرایط ذیل باشد:

- ۱- قید کلمه (برات) در ورقه
- ۲- تاریخ تحریر (روز و ماه و سال)
- ۳- اسم شخصی که باید برات کننده را تأدیه نماید.
- ۴- تعیین مبلغ وجه برات
- ۵- تاریخ تأدیه وجه برات
- ۶- مکان تأدیه وجه برات اعم از اینکه محل اقامت
محل علیه باشد یا محل دیگر.

- ۷- اسم شخصی که برات در وجه یا حواله کرد او پرداخت می شود.
- ۸- تصریح به اینکه نسخه اول یا دوم یا سوم یا چهارم الخ است.

ماده ۲۲۴

برات ممکن است به حواله کرد شخص دیگری باشد یا به حواله کرد خود برات دهنده.

ماده ۲۲۵

تاریخ تحریر و مبلغ برات با تمام حروف نوشته می شود. اگر مبلغ بیش از یک دفعه به تمام حروف نوشته شده و بین آنها اختلاف باشد مبلغ کمتر مناط اعتبار است اگر مبلغ با حروف و رقم هر دو نوشته شده و بین آنها اختلاف باشد مبلغ با حروف معتبر است.

ماده ۲۲۶

در صورتی که برات متضمن یکی از شرایط اساسی مقرر در فقرات ۲-۳-۴-۵-۶-۷ و ۸ ماده ۲۲۳ نباشد مشمول مقررات راجعه به بروات تجارتي نخواهد بود.

ماده ۲۲۷

برات ممکن است به دستور و حساب شخص
دیگری صادر شود.

مبحث دوم در قبول و نکول

ماده ۲۲۸

قبولی برات در خود برات با قید تاریخ نوشته شده امضاء یا مهر می شود.

در صورتی که برات به وعده از رویت باشد تاریخ قبولی با تمام حروف نوشته خواهد شد.

اگر قبولی بدون تاریخ نوشته شد تاریخ برات تاریخ رویت حساب می شود.

ماده ۲۲۹

هر عبارتی که محال علیه در برات نوشته امضاء یا مهر کند قبول محسوب است مگر این که صریحاً عبارت مشعر بر عدم قبول باشد.

اگر عبارت فقط مشعر بر عدم قبول یک جزء از برات باشد بقیه وجه برات قبول شده محسوب است. در

صورتی که محال علیه بدون تحریر هیچ عبارتی برات را امضاء یا مهر نماید برات قبول شده محسوب می شود.

ماده ۲۳۰

قبول کننده برات ملزم است وجه آن را سر وعده تأدیه نماید.

ماده ۲۳۱

قبول کننده حق نکول ندارد.

ماده ۲۳۲

ممکن است قبولی منحصر به یک قسمت از وجه برات باشد در این صورت دارنده برات باید برای بقیه اعتراض نماید.

ماده ۲۳۳

اگر قبولی مشروط نوشته شد برات نکول شده محسوب می شود ولی مع هذا قبول کننده به شرط در حدود شرطی که نوشته مسئول پرداخت وجه برات است.

ماده ۲۳۴

در قبول براتی که وجه آن در خارج از محل اقامت قبول کننده باید تادیه شود تصریح به مکان تادیه ضروری است.

ماده ۲۳۵

برات باید به محض ارائه یا منتهی در ظرف ۲۴ ساعت از تاریخ ارائه قبول یا نکول شود.

ماده ۲۳۶

نکول برات باید به موجب تصدیق نامه که رسماً تنظیم می شود محقق گردد. تصدیق نامه مزبور موسوم است به اعتراض (پروتست) نکول.

ماده ۲۳۷

پس از اعتراض نکول ظهرنویسها و برات دهنده به تقاضای دارنده باید ضامنی برای تادیه وجه آن در سر وعده بدهند یا وجه برات را به انضمام مخارج اعتراض نامه و مخارج برات رجوعی (اگر باشد) فوراً تادیه نماید.

ماده ۲۳۸

اگر بر علیه کسی که براتی را قبول کرده ولی وجه آن را نپرداخته اعتراض عدم تادیه شود دارنده براتی نیز که همان شخص قبول کرده ولی هنوز موعد پرداخت آن نرسیده است می تواند از قبول کننده تقاضا نماید که برای پرداخت وجه آن ضامن دهد یا پرداخت آن را به نحو دیگری تضمین کند.